

ORHAN
PAMUK

Casa tăcerii

Traducere din limba turcă și note
de Luminița Munteanu

POLIROM
2023

Turan se străduia să deschidă o cutie de cremă:

— Nu se poate la ora asta.

— De ce să nu se poată?

— Să mergem la Tuzla!

— E foarte cald, a zis Fikret.

— Îneebunesc! a zis Ceylan, furioasă și nepu-tincioasă.

— Cu voi nu se poate face nimic! a zis Gülnur.

— Și-atunci nu ne ducem nicăieri? a întrebat Ceylan.

N-a spus nimeni nimic. După un lung moment de tăcere, capacul cutiei de cremă pe care o ținea Turan în mână a căzut pe jos și s-a rostogolit ca o bilă la picioarele lui Ceylan.

Ceylan i-a tras un șut, iar capacul a căzut în mare.

— Cutia nu era a mea, ci a lui Hülya, a zis Turan.

— Am să-i iau alta, a zis Ceylan, după care a venit și s-a așezat lângă mine.

M-am întrebat dacă o iubeam sau nu; eram convins că o iubeam. Gânduri vane, prostești, aduse de zăpușeală... Turan se ridicase și se dusesese să se uite în mare, în locul în care căzuse capacul cutiei.

— Nu! a zis Ceylan, țâșnind din locul în care stătea. N-ai să-l iei tu, Turan!

— Bine, atunci ia-l tu!

— Eu? a zis Ceylan. De ce să-l iau eu? Să-l ia Hüseyin!

— Nu vorbi prostii! a zis Turan. Îl iau eu.

— Îl iau eu, am zis. Abia am ieșit din apă.

M-am ridicat și m-am dus acolo.

— Ești un băiat bun, Metin, a zis Ceylan. Ești un băiat bun, cu scaun la cap.

— Hai, ia-l! a zis Turan.

Îmi arăta capacul cu degetul, de parcă mi-ar fi dat o poruncă.

— Nu-l iau, am zis eu deodată. Apa e rece.

Fafa a izbucnit în râs. I-am întors spatele și am revenit la locul meu.

— Hülya, a zis Turan, îți iau altă cutie.

— Nu, îi iau eu alta, a zis Ceylan.

— De fapt, se terminase, a zis Hülya.

— N-are importanță, oricum îți iau. Ce cremă era? a zis Ceylan, după care a adăugat, fără să aștepte răspunsul: Haideți, copiii, vă rog, să facem ceva!

Atunci Mehmet a spus că Mary voia să meargă la insula de vizavi și toată lumea a fost cuprinsă deodată de sentimentul acela mizerabil – dorința de a-i face pe plac europencei –, așa că ne-am înghesuit cu toții în bărcile cu motor. Eu urcaser în aceeași barcă cu Ceylan. Ea s-a repezit în casă și s-a întors cu două sticle.

— Gin! a țipat ea.

Cum altcineva a țipat „muzică“, Cüneyt a dat și el fuga și a adus din casă cutia aia dezgustătoare și boxele. Apoi, deodată, bărcile cu motor au pornit să duduie și au țâșnit din loc. Mai întâi și-au săltat boturile în aer. Sema era cât pe ce să cadă grămadă. Apoi, pe măsură ce am prins viteză, boturile bărcilor au coborât, iar peste o jumătate de minut, în vreme ce ne aflam în largul mării, eu cugetam: ei sunt bogați și puțin le pasă dacă se rupe, se zgârie sau se învechește ceva, sunt avuți, bărcile lor gonesc cu patruzeci de mile pe oră, iar eu sunt cuprins de o teamă infectă, o teamă care mă leagă de mâini și de picioare. Ceylan, te iubesc, dar nu te teme, Metin, nu te teme, mă gândeam eu, căci ești un om inteligent. Eu cred în forța inteligenței; da, chiar credeam!

Bărcile cu motor s-au apropiat cu repeziciune de stâncile insulei, de parcă ar fi fost gata să

se izbească de ele, pentru ca apoi să înceteze să vireze și să oprească brusc. Nu se zărea decât vârful farului, aflat pe partea opusă a insulei. De undeva s-a ivit un câine, urmat de un altul, negru, și de încă unul, cenușiu; au coborât în goană pe țărm și s-au apropiat de stânci. Lătrau la noi cu îndârjire. Sticla cu gin circula din mână în mână, căci n-aveam cu ce să bem din ea; mi-au dat-o și mie și am sorbit din ea cu nesăț, de parcă aș fi sorbit otravă. Căinii continuau să latre.

— Aștia au turbat! a zis Gölmar.

— Ia accelerează, Fikret, să vedem ce fac! a zis Ceylan.

Când Fikret a accelerat, căinii, care se rotiseră odată cu bărcile, au pornit într-o goană nebună de jur împrejurul insulei. Cei aflați în bărci i-au ațâțat, urlând și cântând, iar căinii, odată întărâțați, s-au zbuțuit și mai tare, au chelălăit, au urlat, au hăulit, iar eu m-am gândit că erau cu toții niște imbecili, dar, fir-ar să fie, tămbălăul acela mi se părea mai amuzant decât casa caldă și lipsită de viață a mătușii, mai bogat și mai viu decât odăițele acelea prăfuite, cu milieuri care tronau pe aparatele de radio.

— Muzica! Dați muzica la maximum, să vedem ce-au să facă!

Am mai dat de două ori roată insuliței, cu muzica dată la maximum. În vreme ce o înconjuram pentru a treia oară, mi-au căzut o clipă ochii asupra urmei înspumate pe care o lăsa barca în urma ei și m-am tulburat brusc: undeva departe, în apa înspumată, își făcuse deodată apariția capul zâmbăreț al lui Ceylan. Am plonjat în mare fără să mă mai gândesc la nimic, de parcă m-aș fi avântat într-un vis înspăimântător.

De cum am plonjat în apă, am fost cuprins de un sentiment ciudat, înfricoșător: era ca și cum ar fi urmat să murim amândoi acolo, eu și Ceylan, iar cei din bărci nu ne-ar fi observat. Urma să murim fie din pricina unui rechin, fie a bărcilor, care aveau să ne strivească fără să ne audă, din pricina zgomotului infernal pe care-l iscau împreună cu potăile, ce te duceau cu gândul la niște lupi hămesiți. Naiba să-i ia! Nu eram în stare să mă gândesc la Ceylan. Ceva mai târziu, când am scos capul din apă și m-am uitat să văd ce se petrecea, am rămas mirat să văd că una dintre bărci se oprise și se dusese la Ceylan, iar cei aflați în ea o scoteau din apă. După ce au scos-o pe ea, au venit să mă ia și pe mine.

— Cine te-a împins? m-a întrebat Fikret.

— Nu l-a împins nimeni, a zis Gülnur. A sărit singur.

— Ai sărit singur? De ce?

— Bine, dar pe mine cine m-a împins?

Încercam să urc în barcă ținându-mă de vâsla pe care mi-o întinsese Turgay, dar cum el i-a dat drumul tocmai când eram pe cale să ies, am căzut din nou în mare. Când am scos capul din apă, am constatat uimit că nimeni nu era atent la mine. Râdeau și se amuzau. În vreme ce încercam din nou să ies, prinzându-mă cu degetele, cu unghiile de corpul bărcii din fibră de sticlă, din dorința de a mă alătura lor și de a mă elibera mai repede de acel straniu coșmar al singurătății, continuam să stau cu urechea ciulită la ei.

— M-am plictisit.

— Uite, Ceylan, Metin s-a aruncat în apă după tine.

— Unde sunt câinii? a întrebat Ceylan.

Am reușit, în cele din urmă, să urc în barcă, gâfâind de zor.

— Naiba să vă ia, nici unul dintre voi nu știe să se distreze!

— Te dăm la câini!

— Dacă tu știi cum, învață-ne tu!

— Proștilor! a țipat Gülnur.

Un câine care se uita la ei s-a cățarat în vârful celei mai apropiate dintre stânci și a hămăit.

— Nebunul! a zis Ceylan.

Se uita ca fermecată la câine, ai cărui colți albi luceau în soare.

— Ia mai apropie-te puțin de dobitocul ăla, Fikret!

— De ce?

— Uite de-aia!

— La ce vrei să te uiți?

Fikret a mânat agale barca spre câine.

— Ce vrei de la el?

— E câine sau cățea? a întrebat Fikret, oprind motorul.

— Piază rea! a țipat Ceylan, pe un ton straniu...

Mi-am dorit deodată s-o îmbrățișez, dar n-am făcut decât să mă uit la ea și m-am întrebat ce anume trebuia să fac ca să mă iubească la rândul ei. Minte mi s-a tulburat de-a binelea, îmi doream să țip și să țopăi prin barcă, mă încercam simțăminte strănii și, în timp ce eram din ce în ce mai convins că eram un individ de joasă speță, creșteam în ochii mei pentru că eram cuprins de sentimentul acela pe care îl preamăreau, chipurile, cu tot soiul de vorbe prostesti, toate cârțile și toate cântecele, numai că era vorba de o mândrie gratuită și stupidă, asemenea celei pe care-o încearcă un băiat la circumcizie. Pricepeam, pe măsură ce mă lăsam acaparat de acea mândrie, că eram, pur și simplu, o persoană banală și îmi făcea plăcere acest sentiment, dar

pentru că mă temeam ca nu cumva să-mi fie rușine de gândurile mele mi-am dorit să pot uita de mine, apoi am dorit să atrag toată atenția asupra mea, numai că mi-am adus aminte că eram mai sărac decât ei și n-am reușit să gădesc nici curajul, nici pretextul de a întreprinde ceva. Era ca și cum aș fi fost legat de mâini și de picioare și aș fi fost stânjenit de un soi de cămașă a sărăciei, strâmtă, cu care fusesem îmbrăcat: am să te sfășii cu inteligența mea! Se zbuciumau, țipau, iar doi dintre ei, care voiau să se arunce unul pe altul în apă, se luptau la prora băncii de lângă noi. Apoi, barca aceea s-a apropiat de noi, iar cei din ea au început să ne împroaște cu apă din niște găleți. Am aruncat și noi cu apă în ei. S-au luptat puțin cu vâslele, mânuindu-le ca pe niște săbii. Unii dintre ei au căzut în apă. Sticlele cu gin se goliseră. Fikret a apucat pe una dintre ele și a azvârlit-o înspre câine. Sticla s-a izbit de stânci și s-a făcut țandări.

— Ce se petrece? a țipat Ceylan.

— Gata, acum gata, ne întoarcem! a zis Fikret.

A pornit motorul înainte de a fi apucat să-i culeagă pe cei căzuți în mare. Cealaltă barcă ne-a ajuns din urmă după ce îi adunase. Au mai aruncat în noi o găleată cu apă.

— Să ne întrecem! Haideți, dobitocilor, să ne întrecem!

Cele două bărci s-au apropiat una de cealaltă și au mers o bucată de vreme cu aceeași viteză, după care au țâșnit, la un strigăt al lui Gülnur. S-a văzut imediat că cealaltă barcă urma s-o întrecă pe a noastră, dar Fikret ne-a chemat pe toți la prora, înjurând, ca să putem merge mai cu viteză. La puțin timp după aceea, ceilalți ne-au luat-o înainte și, în vreme ce-și sărbătoreau victoria, agitați, Ceylan, furioasă, și-a făcut